

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày tháng năm 2022

BÁO CÁO THAM LUẬN

Với chủ đề “Tháo gỡ điểm nghẽn về đầu tư công – Góc nhìn của Thành phố Hồ Chí Minh”

Kính thưa:

Các đồng chí Lãnh đạo, Thủ trưởng các cơ quan đơn vị và toàn thể các đồng chí tham dự Hội thảo.

Tham gia Diễn đàn hôm nay, tôi xin báo cáo tham luận về tháo gỡ điểm nghẽn về đầu tư công – Góc nhìn của Thành phố Hồ Chí Minh.

Đầu tư công có vai trò quan trọng trong việc phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng kỹ thuật, kinh tế - xã hội, tạo động lực thúc đẩy phát triển của Thành phố cũng như đất nước. Đầu tư từ nguồn vốn ngân sách đã tác động sâu sắc đến rất nhiều mặt của đời sống kinh tế - xã hội, nhiều công trình, dự án được đầu tư, kịp thời giải quyết những yêu cầu bức thiết về ùn tắc giao thông, giảm ngập nước, giảm thiểu ô nhiễm môi trường, thúc đẩy phát triển kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội; đưa vào sử dụng nhiều trường học và bệnh viện với số phòng học và giường bệnh tăng thêm đáng kể, đáp ứng phần lớn nhu cầu cơ bản của người dân.

Tuy nhiên, với đặc thù là địa phương có quy mô và độ mở kinh tế lớn, nhu cầu đầu tư và tổng mức ngân sách nhà nước dành cho đầu tư công thuộc nhóm các địa phương đứng đầu cả nước, Thành phố Hồ Chí Minh cũng gặp phải những tồn tại, những điểm nghẽn trong công tác giải ngân vốn đầu tư công.

Về phía khách quan, diễn biến bất lợi liên quan đến Đại dịch Covid-19 dẫn đến công tác chuẩn bị đầu tư các dự án trong năm 2021 (thực hiện các bước trong thủ tục bồi thường, thực hiện các thủ tục về xây dựng,...) bị ngưng trệ. Các tháng đầu năm 2022, Thành phố phải tập trung đẩy nhanh các thủ tục nên tỷ lệ giải ngân thấp, gây áp lực giải ngân cho các tháng cuối năm.

Đại dịch Covid-19 cũng như xung đột quân sự, chính trị trên thế giới tạo ra lạm phát lớn ở nhiều quốc gia, gây đứt gãy nguồn cung, sức ép lên giá cả nguyên nhiên liệu, máy móc, thiết bị đã ảnh hưởng lớn đến việc triển khai thực

hiện các dự án. Với độ mở nền kinh tế lớn Thành phố lớn, tác động từ các yếu tố khách quan ảnh hưởng lên hoạt động đầu tư công cũng lớn hơn các tỉnh, thành phố khác.

Đối với các dự án sử dụng nguồn vốn ODA, quy trình, thủ tục quản lý và sử dụng vốn ODA theo quy định pháp luật còn phức tạp; thủ tục điều chỉnh chủ trương đầu tư, điều chỉnh dự án, thủ tục gia hạn, đàm phán, ký kết Hiệp định vay còn mất nhiều thời gian. Vẫn còn một số vướng mắc khi thực thi các quy định liên quan đến nguồn vốn đầu tư công, vốn ODA như về thẩm quyền, quy trình thực hiện các nội dung điều chỉnh, còn vênh giữa Luật Đầu tư công, Luật đất đai, Luật Xây dựng, Luật Đấu thầu, các quy định liên quan thực hiện các dự án ODA.

Số lượng dự án chuyển tiếp từ giai đoạn trước của Thành phố tương đối lớn (trong trung hạn giai đoạn 2021-2025 có 3.605 dự án chuyển tiếp số vốn bố trí là 103.047,202 tỷ đồng), rất nhiều trong số đó là các dự án có khó khăn trong quá trình triển khai tại giai đoạn trước, tạo áp lực lên công tác giải ngân giai đoạn trung hạn này.

Bên cạnh các vấn đề có tính khách quan nêu trên, Thành phố cũng nhìn nhận công tác giải ngân vốn đầu tư công cũng có một số tồn tại xuất phát từ công tác quản lý của Thành phố. Do trong năm 2021, Thành phố tập trung mọi nguồn lực để thực hiện công tác phòng chống dịch Covid-19 nên các công tác về bồi thường, trong đó có việc tiếp xúc người dân, khảo sát, kiểm đếm,... nên việc thực hiện các thủ tục, các bước trong công tác bồi thường chưa thể thực hiện được ngay, phải kéo dài và thực hiện sang năm 2022. Do đó, trong năm 2022, công tác bồi thường giải phóng mặt bằng phải tập trung thực hiện thủ tục trong các tháng đầu và giữa năm, việc giải ngân số vốn bố trí cho công tác bồi thường giải phóng mặt bằng là rất hạn chế và dồn vào cuối năm 2022.

- Việc chuẩn bị hồ sơ bồi thường còn chưa đảm bảo chất lượng, dẫn đến quá trình thẩm định phải trả về nhiều lần, công tác phối hợp trong việc thực hiện các thủ tục bồi thường giải phóng mặt bằng còn chậm, nhiều đơn vị chưa thực sự quyết liệt trong việc triển khai trong những tháng đầu năm (trong kế hoạch vốn 2022 có 13.700 tỷ vốn các dự án có bồi thường chiếm khoảng hơn 37% vốn 2022). Công tác bồi thường chậm cũng kéo theo công tác xây lắp chậm, do không có mặt bằng để thi công, dẫn tới giảm khối lượng giải ngân vốn trong năm.

Công tác dự báo của chủ đầu tư chưa sát với yêu cầu và năng lực triển khai nên đăng ký kế hoạch vốn lớn hơn khả năng có thể giải ngân. Năng lực của một số chủ đầu tư chưa đảm bảo, công tác phối hợp nhà thầu chưa chặt chẽ, chưa theo sát tiến độ triển khai, khi có vấn đề phát sinh chưa chủ động đề xuất giải pháp để giải quyết, một số nhà thầu cố tình chậm, chây ì do tâm lý càng làm

càng lỗ. Còn 1 số khoản chưa giải ngân được do chưa hoàn chỉnh pháp lý như các quỹ tài chính nhà nước ngoài ngân sách, các công trình thực hiện theo lệnh khẩn cấp,...

Kính thưa quý vị đại biểu,

Với các khó khăn, thách thức trên, trong bối cảnh các yếu tố khách quan nằm ngoài phạm vi kiểm soát, quyết định của Thành phố. Vì vậy, Thành phố Hồ Chí Minh đã thực hiện các giải pháp nhằm giải quyết dứt điểm các điểm nghẽn phát sinh từ các yếu tố chủ quan giữa các cơ quan đơn vị chủ đầu tư, các Sở ban ngành, Ủy ban nhân dân các quận, huyện, thành phố Thủ Đức và kịp thời báo cáo các nguyên nhân khách quan, các nguyên nhân ngoài thẩm quyền của Thành phố đến các cơ quan có thẩm quyền để kịp thời tháo gỡ, xử lý.

Theo đó, ngay từ đầu năm 2022, Ủy ban nhân dân Thành phố đã chủ động, quyết liệt chỉ đạo sâu sát công tác giải ngân kế hoạch vốn, bằng nhiều giải pháp như:

- Ban hành Chương trình hành động về thúc đẩy giải ngân vốn đầu tư công năm 2022 nhằm cụ thể hóa các nhiệm vụ đặc thù của công tác quản lý, điều hành, giải ngân kế hoạch đầu tư công của từng cơ quan, đơn vị chủ đầu tư, các Sở ban ngành, Ủy ban nhân dân các quận, huyện, thành phố Thủ Đức.

- Kế hoạch số 1085/KH-UBND ngày 12 tháng 4 năm 2022 về tổ chức Hội nghị giao ban trực tiếp do Chủ tịch Ủy ban nhân dân Thành phố chủ trì, xem xét xử lý các báo cáo khó khăn, vướng mắc từ các cơ quan chủ quản, chủ đầu tư dự án và chỉ đạo ngay việc tháo gỡ cho các vướng mắc phát sinh được báo cáo tại Hội nghị.

- Đặc biệt, trong năm 2022, Thành phố đã thành lập 03 Tổ công tác nhằm kịp thời giải quyết những khó khăn, đẩy nhanh tiến độ đối với từng loại, lĩnh vực các dự án: (1) Tổ công tác về giải phóng mặt bằng thực hiện các dự án; (2) Tổ Công tác rà soát các dự án được giao vốn lớn nhưng giải ngân chậm; (3) Tổ Công tác rà soát các khó khăn, vướng mắc liên quan đến các dự án sử dụng vốn hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) và vốn vay ưu đãi nước ngoài.

Vào giai đoạn giữa và cuối năm, để thúc đẩy giải ngân vốn đầu tư công, Ủy ban nhân dân Thành phố đã chủ động, quyết liệt chỉ đạo sâu sát công tác giải ngân kế hoạch vốn, bằng nhiều giải pháp như ban hành Chỉ thị số 13/CT-UBND ngày 19 tháng 10 năm 2022 của Chủ tịch Ủy ban nhân dân Thành phố về tăng cường thực hiện, giải ngân Kế hoạch đầu tư công năm 2022 và trung hạn giai đoạn 2021 – 2025, Kế hoạch số 4228/KH-UBND ngày 10 tháng 11 năm 2022 và Công văn số 4213/UBND-DA ngày 10 tháng 11 năm 2022 chỉ đạo các đơn vị thực hiện giải ngân vốn đầu tư công năm 2022, xây dựng kế hoạch đầu tư

công năm 2023 và điều chỉnh, bổ sung kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021 – 2025.

Dự kiến tỷ lệ giải ngân kết quả đầu tư công năm 2022 của Thành phố đạt khoảng 86% tổng số vốn giao. Với kết quả này tuy chưa đạt được như kỳ vọng với các nỗ lực và giải pháp quyết liệt của Thành phố đã triển khai trong năm nhưng so với năm 2021 thì **số vốn đã giải ngân trong năm 2022 cao hơn gấp 1,6 lần năm 2021** (năm 2022 là 32.218,759 tỷ đồng, năm 2021 là 19.721,157 tỷ đồng) và **tỷ lệ giải ngân tăng 24,9% năm 2021** (năm 2022 tỷ lệ 80%, năm 2021 tỷ lệ 61,1%). Kết quả trên là một điểm tích cực, tiền đề để Thành phố quản lý và điều hành Kế hoạch đầu tư công năm 2023 hiệu quả hơn kể từ khi chịu ảnh hưởng của dịch bệnh Covid-19 và các tác động của xung đột chính trị các nước trên thế giới.

Nhằm khắc phục các tồn tại, các điểm nghẽn của Kế hoạch đầu tư công của các năm 2021, 2022 như đã nêu, nhằm nâng cao hiệu quả quản lý kế hoạch đầu tư công, đẩy nhanh tiến độ giải ngân năm 2023, Thành phố Hồ Chí Minh sẽ thực hiện một số giải pháp chính như sau:

Về thể chế, Thành phố quyết tâm phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư trong việc dự thảo Nghị quyết về cơ chế, chính sách thí điểm tạo động lực phát triển Thành phố Hồ Chí Minh (thay thế Nghị quyết số 54/2017/QH14 của Quốc hội), trong đó, có đề xuất nhiều cơ chế mạnh mẽ để nâng cao hiệu quả công tác đầu tư công và xã hội hóa đầu tư, trong đó có một số cơ chế quan trọng như:

Cho phép Hội đồng nhân dân Thành phố được chủ động bố trí ngân sách địa phương nguồn chi đầu tư phát triển để phân bổ cho các dự án đầu tư công trong Kế hoạch đầu tư công trung hạn và hằng năm trên cơ sở khả năng thu ngân sách thực tế.

Các quận thực hiện theo chính quyền đô thị được chủ động trong việc bố trí vốn và phê duyệt các dự án trên cơ sở nguồn chi đầu tư phát triển được Thành phố phân bổ.

Cho phép Thành phố được tách riêng việc bồi thường, hỗ trợ, tái định cư, giải phóng mặt bằng thành dự án đầu tư công độc lập đối với các dự án nhóm B.

Đối với công tác điều hành chung đối với hoạt động đầu tư công: Thành phố sẽ quyết liệt thực hiện các giải pháp:

Một là, tiếp tục ban hành Chương trình hành động về thúc đẩy giải ngân vốn đầu tư công năm 2023 theo đó cụ thể hóa các nhiệm vụ mang tính đặc thù của công tác quản lý, điều hành và giải ngân vốn đầu tư công của Thành phố

phù hợp với tình hình thực tiễn của Thành phố đồng thời hạn chế tối đa việc vốn giải ngân chủ yếu dồn vào các tháng cuối năm.

Hai là, tăng cường giám sát việc triển khai Chỉ thị số 13/CT-UBND ngày 19 tháng 10 năm 2022 của Chủ tịch Ủy ban nhân dân Thành phố về tăng cường thực hiện, giải ngân Kế hoạch đầu tư công năm 2022 và trung hạn giai đoạn 2021 – 2025.

Ba là, duy trì đều đặn việc thực hiện giao ban giải ngân Kế hoạch vốn đầu tư công hằng tháng kết hợp với việc đảm bảo hoạt động liên tục của 03 Tổ công tác đề tập trung thực hiện việc rà soát cụ thể tiến độ thực hiện, các khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực hiện dự án.

Bốn là, thực hiện linh hoạt trong công tác điều hành Kế hoạch vốn đầu tư công năm 2023, điều hòa nội bộ, bổ sung vốn cho các dự án có tiến độ triển khai nhanh, hấp thụ vốn tốt, cho các dự án đã hoàn tất thủ tục đầu tư.

Năm là, kiểm tra, giám sát tiến độ thực hiện dự án tại hiện trường, và giao trách nhiệm cho cả hệ thống chính trị của từng đơn vị phải chịu trách nhiệm đối với công tác triển khai thực hiện dự án, giải ngân vốn đầu tư công của từng đơn vị.

Sáu là, bố trí toàn bộ vốn cho cấu phần bồi thường của tất cả các dự án đã có trong danh mục dự án của Kế hoạch trung hạn và đã đủ điều kiện bố trí hằng năm, làm cơ sở để các chủ đầu tư và các sở, ngành hoàn thành thủ tục công tác bồi thường giải phóng mặt bằng và thực hiện chi trả cho người dân. Việc hoàn tất công tác bồi thường trong năm 2023 không chỉ có ý nghĩa về kết quả giải ngân, mà còn là nền tảng để các dự án xây lắp có thể triển khai và hoàn thành trong năm 2024, 2025 nhằm hoàn thành Kế hoạch trung hạn đã đề ra.

Đối với cơ quan chủ quản, chủ đầu tư dự án:

Các chủ đầu tư phải xây dựng Bảng tiến độ thực hiện dự án và cập nhật tiến độ thực hiện giải ngân vốn chi tiết của từng dự án, bám sát quy trình thủ tục từng giai đoạn để thực hiện dự án; phối hợp chặt chẽ với các cơ quan liên quan trong quá trình thực hiện thủ tục đầu tư, đẩy nhanh tiến độ và quyết liệt thực hiện để đảm bảo thời gian thực hiện từng giai đoạn của dự án. Các cơ quan chủ quản có trách nhiệm theo dõi, giám sát quá trình thực hiện.

Đối với các dự án lớn, quan trọng: chủ đầu tư phải đăng ký Bảng tiến độ thực hiện dự án chi tiết báo cáo các Sở ngành có liên quan. Trên cơ sở đó giao các Sở ngành căn cứ Bảng tiến độ, theo dõi, hướng dẫn giải quyết các khó khăn vướng mắc liên quan đến thủ tục thực hiện dự án của từng giai đoạn như công tác phê duyệt dự án, phê duyệt điều chỉnh điều chỉnh dự toán gói thầu đối với các dự án có cấu phần xây lắp...các Sở ngành có trách nhiệm phối hợp đồng bộ, bám sát tiến độ để hỗ trợ chủ đầu tư thực hiện các bước thủ tục có liên quan

trong suốt giai đoạn thực hiện dự án.

Đối với các dự án có cấu phần bồi thường: Chủ tịch Ủy ban nhân dân các quận, huyện và thành phố Thủ Đức tổ chức giao ban hàng tuần với Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng khu vực, Ban Bồi thường giải phóng mặt bằng và các đơn vị liên quan để rà soát tiến độ thực hiện của các dự án; tập trung rà soát tháo gỡ các khó khăn vướng mắc liên quan đến công tác di dời hạ tầng kỹ thuật của từng dự án nhằm bàn giao mặt bằng đúng tiến độ thi công.

Đối với công tác cải cách hành chính trong công tác quản lý đầu tư công:

Các sở, ngành, Ủy ban nhân dân các quận, huyện và thành phố Thủ Đức có liên quan đến công tác giải quyết thủ tục đầu tư công cho các dự án phải rút ngắn thời gian giải quyết phần đầu ít nhất 30% so với quy định hiện hành.

Ủy ban nhân dân Thành phố ủy quyền cho Chủ tịch Ủy ban nhân dân các quận điều chỉnh quyết định đầu tư đối với các dự án đầu tư công nhóm C trước đây sử dụng nguồn vốn ngân sách quận hoặc vốn bổ sung có mục tiêu từ ngân sách Thành phố cho ngân sách quận để đẩy nhanh thời gian thực hiện thủ tục đầu tư cho các dự án loại này.

Căn cứ tiến độ giải ngân chi tiết của các dự án, các Sở ngành cơ quan liên quan chủ động hướng dẫn các chủ đầu tư để rút ngắn thời gian, tránh lãng phí nguồn lực, giảm tối đa thời gian trao đổi chuyên môn giữa các đơn vị bằng chế độ lập Biên bản họp để hỗ trợ chủ đầu tư giải quyết các vấn đề liên quan thủ tục thực hiện dự án.

Kính thưa quý vị đại biểu,

Qua 02 năm triển khai thực hiện Kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021 – 2025, trong bối cảnh Thành phố cần tận dụng tối đa tiềm lực về vốn đầu tư công để phục hồi, phát triển kinh tế - xã hội sau khi chịu tác động của đại dịch Covid-19, Thành phố đã thực hiện rà soát lại các nguồn lực, nguồn thu hợp pháp của Thành phố để kiến nghị nâng trần đầu tư công trung hạn 2023 – 2025 cho Thành phố thông qua việc huy động các nguồn lực tài chính hợp pháp của Thành phố gồm nguồn thu từ thuế, thu phí, lệ phí, nguồn thu từ sử dụng đất, bán đấu giá tài sản công, và đặc biệt là nguồn thu từ thu phí cảng biển được Thành phố bắt đầu áp dụng từ tháng 4/2022,...

Từ đó, Thành phố đã kiến nghị Trung ương chấp thuận cơ chế: Đối với các nguồn vốn mà Thành phố có thể huy động từ các nguồn thu của Thành phố ngoài mức vốn thông báo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 1535/QĐ-TTg (142.557 tỷ đồng), Thành phố được phép chủ động quyết định việc bổ sung tổng mức vốn và danh mục các dự án đầu tư công trong kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021 - 2025 của Thành phố theo nguyên tắc bảo đảm không

tăng mức bội chi của ngân sách địa phương của Thành phố, không làm phát sinh nợ đọng xây dựng cơ bản. Số liệu Thành phố tính toán trước đây dự kiến là hơn 119 nghìn tỷ đồng sẽ bổ sung cho Kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021 - 2025. Nội dung đề xuất của Thành phố nêu trên cũng đã được Trung ương cơ bản nhất trí với chủ trương.

Với việc được Trung ương chấp thuận nâng trần đầu tư công trung hạn 2023 - 2025 sẽ tạo dư địa để điều hành kế hoạch vốn được linh hoạt, tăng tỷ lệ giải ngân vốn và khả năng hấp thụ vốn của Thành phố trong thời gian tới. Dự kiến tại kỳ họp đầu năm 2023, Thành phố sẽ hoàn thiện và trình bộ ngành Trung ương báo cáo xin ý kiến Quốc hội trong kỳ họp đầu năm 2023.

Kính thưa quý vị đại biểu,

Trong năm 2023, mức vốn Kế hoạch đầu tư công của Thành phố được Trung ương phân bổ là hơn 70 nghìn tỷ đồng, cao gần gấp 2 lần so với mức vốn đầu tư công được Thành phố đã triển khai trong năm 2022. Đây là một thách thức rất lớn đối với công tác điều hành và giải ngân vốn, đồng thời cũng là cơ hội để Thành phố phát huy tinh thần năng động, sáng tạo, dám chịu trách nhiệm nhằm tạo sự chuyển mình mạnh mẽ trong việc phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế xã hội, tạo nền tảng cho tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững, hướng tới hoàn thành các chỉ tiêu mà Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ XI đã đề ra.

Trên đây là nội dung báo cáo tham luận của Thành phố Hồ Chí Minh.

Kính Chúc các đồng chí Lãnh đạo mạnh khỏe, hạnh phúc.

Kính chúc Diễn đàn thành công tốt đẹp.

Xin trân trọng cảm ơn./.

ỦY BAN NHÂN DÂN THÀNH PHỐ